SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1223

av Sten Bergheden (M)

Förbättrad vapenlagstiftning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta fram ett tydligare tvådelat regelverk i vapenlagstiftningen, där lagliga vapenägare och kriminella vapeninnehav behandlas var för sig, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en mer rimlig straffskala, där mindre administrativa fel av dem som äger vapen lagligt normalt ska medföra varning, böter eller avgifter i stället för strängare påföljder, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra direkt byte av likvärdiga vapen hos en godkänd vapenhandlare inom gällande vapengarderob och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förvaringskraven för skjutvapen så att de blir rimliga och praktiskt användbara för familjer med flera aktiva skyttar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över poängsystemet för sportskyttar i syfte att skapa större flexibilitet vid innehav av vapen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa särskilda regler för skyttar på elitnivå så att de kan inneha det antal vapen

som deras internationella tävlingsverksamhet kräver, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningar och möjligheter att avskaffa licenskravet för mynningsladdare oavsett tillverkningsår och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka ytterligare äldre vapentyper som kan göras licensfria eller enbart registreringspliktiga och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna förenkla och förtydliga regelverket för vapensamlare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett stärkt skydd för digitala vapenregister mot obehörig åtkomst och främmande makt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över undantagsregler som ger personer med funktionsnedsättning möjlighet att använda vapentyper som annars inte är tillåtna när särskilda behov finns och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortlöpande utvärdera konsekvenserna av de senaste förändringarna i vapenlagstiftningen och vid behov föreslå korrigeringar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för innehav, transport och förvaring av krut i syfte att skapa ett enklare och säkrare regelverk och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att den som har en giltig vapenlicens inte ska riskera straffansvar enbart på grund av innehav av ammunition till ett vapen som personen inte längre äger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till delat ägande och användning av skjutvapen mellan två eller flera licensberättigade personer och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att använda AR-15-vapen för jakt när vapeninnehavarna redan har vapnet godkänt för sportskytte, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över knivlagstiftningen så att jägare och yrkesutövare inte riskerar onödiga ingripanden vid legitimt innehav av kniv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för jägarexamen, användning av tolk vid prov samt villkoren för vapentillstånd och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för småskalig vapentillverkning för att stärka företagandet och skapa fler arbetstillfällen i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver en vapenlagstiftning som är hård mot kriminella men rättvis och rimlig mot laglydiga medborgare. I dag finns drygt 600 000 vapenägare i Sverige, det är jägare, sportskyttar, vapensamlare och vapenhandlare som följer lagar och regler och bidrar till både jakt, idrott och vårt kulturarv.

Vi behöver ha en tydlig vapenlagstiftning som på inget sätt blandas ihop med kriminellas innehav och användning av olagliga vapen. De som gör vapenutredningar i Sverige behöver ha stor vapenkunskap och ha egen erfarenhet utav vapen för att på bästa sätt förstå hur lagstiftningen bör utformas. Flera förbättringar har skett speciellt när det gäller antalet vapen i jägarnas vapengarderob, men många detaljer är kvar att genomföra. Den utredning som påbörjades hösten -26 har uppdraget att lägga förslag på nya förbättringar och också se över vad som kan justeras från den tidigare utredningen, vilket är bra. Jag vill med denna motion påvisa ytterligare frågor som behöver lösas ut och förbättras. Arbetet med att förbättra för landets lagliga vapenägare måste fortsätta och regelverket och tillämpningen behöver förtydligas och rättas till.

Uppdelad vapenlagstiftning

Under senare år har flera nya regler genomförts och motiverats med behovet av att bekämpa gängkriminalitet och illegala vapen. Samtidigt riskerar många av dessa förändringar även att påverka landets lagliga jägare, sportskyttar och samlare. Det är viktigt att lagstiftningen riktar in sig på de verkliga problemen och inte skapar onödigt krångel för människor som redan följer reglerna. En tydligare uppdelning mellan lagligt och olagligt vapeninnehav och användning i vapenlagstiftningen behöver genomföras

och straffskalorna behöver då självklart också delas upp i två delar. Därmed kan man ha riktigt hårda straff för kriminaliteten utan att de straffskalorna spiller över på landets jägare, skyttar och samlare.

Rimligare straffskala

Den som medvetet begår grova vapenbrott ska möta hårda straff. Samtidigt måste det finnas en tydlig skillnad mellan organiserad kriminalitet och administrativa misstag som kan begås av laglydiga människor utan något uppsåt. Det har förekommit fall där mindre fel och rena misstag fått mycket långtgående konsekvenser. Straffen bör stå i proportion till handlingen. Därför finns det skäl att se över straffskalorna så att mindre misstag och fel i första hand kan hanteras med varningar, böter eller avgifter.

Byte av vapen hos vapenhandlare

En jägare eller sportskytt som redan har licens för ett visst vapen har redan genomgått lämplighetsprövning. Trots detta kan det ta lång tid att byta till ett likvärdigt vapen eller annat vapen inom vapengarderoben. Detta skapar onödig administration för både myndigheter och enskilda. Ett enklare system skulle införas där man skulle kunna byta vapen direkt i vapenhandeln eller inom vapengarderoben och endast meddelar ansvarig myndighet denna förändring. Det skulle minska byråkratin utan att kontrollen försämras och sänka kostnaderna för såväl vapenägaren som för samhället. Dessutom är varje vapenägare kontrollerad dagligen, så Sverige har sammantaget bland de hårdaste kraven och kontrollerna för landets vapenägare. Däremot har Sverige dålig koll på de olagliga insmugglade vapnen så där borde polisen i stället lägga sina resurser. Reglerna bör därför moderniseras så att vapenbyten kan ske mycket smidigare.

Förvaringskrav för skjutvapen

Säker förvaring är en självklarhet och ska även fortsättningsvis ha höga krav. Samtidigt måste reglerna fungera i praktiken för hushåll där flera familjemedlemmar bedriver jakt eller tävlingsskytte. I vissa fall innebär dagens regler betydande kostnader och praktiska problem utan att säkerheten förbättras i motsvarande grad. Det är inte rimligt att två sportskyttar i samma familj och i samma hushåll ska behöva köpa ett gemensamt stort och tungt vapenskåp som sedan knappast kan förvaras i lägenheten eller villan utan mycket stora problem. Dessutom om dottern eller sonen sen flyttar hemifrån så uppstår

nya problem vem ska ta med sig det stora skåpet? Det är bättre att när flera familjemedlemmar vill utöka sitt vapeninnehav har möjlighet att ha varsitt vapenskåp i hemmet. Reglerna bör därför ses över med fokus på både säkerhet och rimlighet. Målet ska vara ett regelverk som är enkelt att förstå och följa.

Poängsystemet för skyttar

Sportskytte omfattar många olika grenar med olika krav på utrustning. Många skyttar upplever att dagens poängsystem begränsar valet av vapen och skyttegrenar och därmed inte är tillräckligt anpassat till verkliga behov. Detta kan göra det svårare att utvecklas inom sporten. En översyn bör därför genomföras för att skapa större flexibilitet för sportskyttar.

Elitskyttars villkor

Svenska skyttar som tävlar på internationell nivå representerar landet vid EM, VM och andra mästerskap. Dessa skyttar har ofta behov av flera tävlingsvapen, reservvapen och specialiserad utrustning än vad som kan behövas vid vanlig sportskytteträning och tävling. Regelverket behöver därför ta hänsyn till dessa särskilda förutsättningar. Sverige ska inte ha regler som försämrar möjligheterna att konkurrera internationellt. Därför bör särskilda regler för elitskyttar övervägas. Tänk om Björn Borg bara hade fått ha med sig 2–3 racketar till sina mästerskap, eller Gunde Svan endast två par skidor. Regelverket för eliten måste vara mer flexibelt och anpassas efter det verkliga behovet.

Mynningsladdare

Mynningsladdare används främst för historiskt skytte, samling och kulturhistoriska ändamål. De skiljer sig tydligt från moderna skjutvapen när det gäller användning och funktion. Många anser att nuvarande regler är mer omfattande än vad riskbilden motiverar. Det finns därför skäl att se över dagens licenskrav på mynningsladdare som är tillverkade även efter 1890.Brottligheten har ingen användning för mynningsladdare men däremot skulle många skyttar som ägnar sig åt skytte med mynningsladdare kunna använda vapen som är lite nyare och bättre och mer funktionsdugliga i sitt skytte utan att det drabbar deras övriga vapeninnehav. Dessutom skulle ägaren till en mynningsladdare inte riskera att begå ett brott om han äger en mynningsladdare från 1896 som idag då är licenspliktig men det har varit svårt att fastställa tillverkningsår på

vapnet. Att ta bort kravet på licens på mynningsladdare även efter 1890 tar också bort risken för att någon vapeninnehavare hamnar i gråzonen i sitt vapenägande.

Andra äldre vapentyper

Det finns äldre vapentyper som i dag har mycket begränsad praktisk användning och som aldrig eller mycket sällan förekommer i brottsliga sammanhang. Exempelvis finns vapentyper där ammunition inte längre tillverkas eller är mycket svår att få tag i. Trots detta omfattas de ofta av samma regler som moderna vapen. En översyn bör därför utreda om vissa kategorier av äldre vapen kan omfattas av enklare regler. Det skulle gynna både samlare och kulturhistoriskt bevarande.

Samlarnas villkor

Vapensamlare spelar en viktig roll när det gäller att bevara historiskt viktiga föremål. Trots tidigare förändringar upplever många samlare att regelverket fortfarande är mycket otydligt och svårt att förutse. Detta skapar osäkerhet både för den enskilde och för myndigheterna. Den nya regeln om att försvåra för vapensamlare att samla på vapen som inte är över 80 år behöver tas bort, den begränsningen motverkar allt samlande och bör avvecklas omgående. Reglerna för vapensamlingar bör därför förtydligas och faktiskt nu också förenklas. Samlarverksamhet ska kunna bedrivas under långsiktiga och tydliga villkor, det är vårt viktiga kulturarv det ska gynnas och inte motarbetas.

Skydd av vapenregister

Digitaliseringen har gjort samhället mer effektivt men också mer sårbart. Register över vapeninnehav innehåller känsliga uppgifter som inte får hamna i orätta händer. Om sådana uppgifter sprids kan det öka risken för såväl brott som påverkan från främmande makt. Staten har ett särskilt ansvar att skydda denna information. Skyddet för registren bör därför stärkas ytterligare, och tydligt säkras upp så att inte informationen om vapeninnehav kan hackas eller hamna i fel händer.

Funktionsnedsattas möjligheter

Jakt och skytte ska så långt möjligt vara tillgängligt för alla. För vissa personer med vissa funktionsnedsättningar kan särskilda tekniska lösningar vara helt nödvändiga för att jakten eller skyttet ska vara möjligt. Vapenlagstiftningen behöver vara tillräckligt

flexibel för att kunna hantera sådana situationer. Därför bör det tas fram undantag eller dispenser i vapenlagstiftningen som gör att de med funktionsnedsättningar eller andra hinder kan använda vapenplattformar som kan vara förbjudna för jakt eller skytte i normalfallet. Personer med funktionsnedsättningar ska inte missgynnas av regler som inte tar hänsyn till individens förutsättningar och behov. Frågan bör därför ses över och förbättras.

Uppföljning av ny lagstiftning

Ingen lagstiftning är perfekt från första dagen. Nya regler kan ibland få oönskade konsekvenser som lagstiftaren inte hade förutsett. Den senaste utredningen innehöll några förbättringar men också några försämringar och saknade också svar på andra frågor. När tillämpningen av ny lagstiftning sker då är det först då man ser om lagstiftningen och tillämpningen är rimlig, när det inte blir så som beslutsfattarna önskat är det viktigt att man ser över såväl lagstiftningen som tillämpningen. Därför är det viktigt med regelbunden uppföljning. Om felaktigheter eller problem upptäcks måste dessa kunna rättas till. En sådan ordning stärker kvaliteten i lagstiftningen.

Regler för krut

Den som laddar ammunition eller bedriver sportskytte behöver hantera krut på ett säkert sätt. Men många upplever att dagens regler är onödigt komplicerade och ibland också svåra att tillämpa. Det finns även synpunkter på att vissa regler motverkar sitt syfte. Därför bör regelverket ses över i sin helhet. Säkerheten ska även fortsättningsvis vara hög men reglerna bör bli enklare och man bör lyssna in både jägare och skyttar i arbetet.

Innehav av ammunition

Det förekommer att laglydiga vapenägare drabbas av rättsliga processer efter att ammunition från tidigare vapeninnehav blivit kvar av misstag. Ett sådant innehav skiljer sig tydligt från medvetet och olagligt innehav av ammunition. Lagstiftningen bör därför bli mer proportionerlig. Den som är betrodd att inneha vapen borde med automatik vara betrodd att inneha ammunition i rimliga mängder även om ammunitionen inte passar just till de vapen vapenägaren har idag. Samhällets resurser ska i första hand riktas mot verklig kriminalitet. Regeln bör därför ses över och justeras.

Samägande av vapen

Vissa vapen används mycket sällan men innebär ändå betydande kostnader för den enskilde. Det kan exempelvis handla om jaktformer som utövas några få dagar varje år. Ett system som möjliggör samägande skulle kunna minska kostnader och samtidigt ge ett bättre resursutnyttjande. Liknande lösningar finns inom många andra områden. Frågan bör därför ses över.

AR15 för jakt

Det finns i dag personer som lagligt innehar AR15-vapen för sportskytte. Samtidigt krävs ofta ytterligare vapen för jakt. I exempelvis Finland finns möjligheter att använda denna vapentyp för jakt under vissa förutsättningar. En utredning bör analysera om motsvarande lösningar kan vara lämpliga även i Sverige. Det skulle kunna minska behovet för en jägare och sportskytt att ha flera olika vapen på grund av ändamålet. Kan Finland lösa detta så borde det vara möjligt även i Sverige.

Knivlagen

Knivar används dagligen av jägare, lantbrukare, hantverkare och många andra yrkesgrupper. Trots detta uppstår ibland osäkerhet kring hur lagen ska tolkas. Detta kan skapa onödiga problem för personer som har fullt legitima skäl att bära kniv. Regelverket bör därför göras ännu tydligare. Syftet ska vara att träffa missbruk och inte normalt användande. Lagen och tillämpningen av lagen bör ses över.

Jägarexamen och tillståndsprövning

Förtroendet för vapenlagstiftningen bygger på att reglerna uppfattas som rättvisa och tydliga. Frågan om användning av tolk vid jägarexamen har diskuterats under senare år. Vem är det som gör provet egentligen? Ska krav på att förstå svenska införas för dem som tar jägarexamen? Det finns också skäl att se över vissa delar av tillståndsprocessen, hur länge ska du ha varit svensk medborgare för att få ta jägarskolan och skaffa vapen? En sådan översyn bör utgå från säkerhet, rättssäkerhet och allmänhetens förtroende. Reglerna ska vara tydliga för alla inblandade.

Småskalig vapentillverkning

Sverige har lång erfarenhet av industriell utveckling och avancerad tillverkning. Små företag kan bidra till innovation, export och nya arbetstillfällen. Många upplever dock att regelverket är svårt att överblicka och ibland onödigt betungande. En översyn bör därför göras för att underlätta för en seriös småskalig vapentillverkning. Detta kan stärka både företagandet, tillväxten och skapa nya jobb i Sverige. Dessutom har Sverige hög kompetens inom vapentillverkning som bör uppmuntras och inte motarbetas.

Sten Bergheden (M)